

It highlights key transformations such as the competence-based approach, interdisciplinarity, practice-oriented learning models, digitalization, and internationalization of second-cycle study programs. The study emphasizes the need to consider both common European standards and national peculiarities of EU member states' education systems, shaped by historical, socio-cultural, and economic factors. Special attention is paid to international documents (Paris Communiqué, ESG, reports of the European Commission, OECD, UNESCO, Eurydice) that define strategic priorities for master's programs modernization, stressing the importance of developing professional, social, and interdisciplinary competences for sustainable societal development. The paper outlines the Ukrainian legal framework ("On Higher Education", "On Education"), the Strategy for Higher Education Development 2022–2032, the Higher Education Development Concept 2021–2031, and the National Qualifications Framework, which provide the foundation for reform. The role of the National Agency for Higher Education Quality Assurance in aligning Ukrainian master's programs with European standards is also highlighted. The authors underline the relevance of the study in the context of European integration, martial law, and large-scale educational transformation in Ukraine. The analysis of EU experience is shown as essential for adapting effective practices to modernize Ukrainian master's education, enhance graduates' competitiveness, foster mobility, and strengthen their innovative potential. It is concluded that master's education is an important factor in the preparation of highly qualified specialists, able to promote the development of innovative economies and ensure the sustainability of public progress. At the same time, Ukraine, following the European integration direction, has the necessary preconditions for harmonizing the preparation of masters with the requirements of the European educational space.

Keywords: Bologna Process; competence-based approach; digitalization; educational reforms; European Union; internationalization; master's education, trends.

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-164.2025.12>

УДК: 376-056.263].011.2:004.738.5:316.722

Куліш Б. Ю.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ

Статтю присвячено розв'язанню наукової проблеми формування інформаційно-комунікаційної компетентності (далі ІК-компетентності) учнів старших класів з порушеннями слуху. Визначено організаційно-педагогічні умови формування ІК-компетентності старшокласників з порушеннями слуху. З'ясовано, що формування ІК-компетентності цієї категорії учнів залежить від освітнього середовища, в якому формується ця компетентність і конкретних умов, під впливом яких відбувається освітній процес. Обґрунтовано організаційно-педагогічні умови, які, на нашу думку, сприяють оптимізації освітнього процесу учнів старших класів з порушеннями слуху і спрямовані на координацію, регулювання та забезпечення контролю за процесом формування їх ІК-компетентності. Доведено, що формування ІК-компетентності учнів старших класів з порушеннями слуху залежить від низки організаційно-педагогічних умов організації освітнього інформаційно-цифрового середовища закладу загальної середньої освіти, зокрема, сформованості мотиваційної сфери учнів до використання інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ), рівня ІК-компетентності вчителя, відповідного навчально-методичного забезпечення, добору спеціальних засобів ІКТ, форм і

методів навчання старшокласників з порушеннями слуху, матеріально-технічного оснащення освітнього процесу сучасними засобами ІКТ.

Реалізація запропонованих організаційно-педагогічних умов формування ІК-компетентності учнів старших класів з порушеннями слуху сприятиме адаптуванню освітнього процесу до потреб учнів з порушеннями слуху, розвитку інноваційної спрямованості їх навчання, створенню емоційно позитивної атмосфери в колективі, налаштуванню на творче використання нововведень, а також формуванню таких важливих якостей особистості, як наполегливість, цілеспрямованість, творча активність, самостійність, відповідальність і критичне мислення.

Ключові слова: навчання дітей з порушеннями слуху, інформаційно-комунікаційна компетентність, організаційно-педагогічні умови, учні старших класів з порушеннями слуху, освітній процес, зміст освіти, цифрові технології, інклюзивне навчання, якість освіти.

Стратегічним напрямом розвитку в Україні залишається інформатизація (цифровізація) суспільства в цілому та освіти зокрема. Для отримання позитивного впливу інформатизації суспільства на якість життя людей має бути забезпечено широке впровадження та ефективне застосування продуктів цифрової трансформації в повсякденному житті і професійній діяльності людини. Це передбачає наявність у різних категорій громадян певного (необхідного) рівня освіченості, передусім сформованості індивідуальних цифрових компетентностей, які б відповідали глибині та масштабам цифровізації суспільства [1, с. 4].

Використання різних цифрових засобів навчання в освітньому процесі учнів 10-12 класів з порушеннями слуху для формування їх інформаційно-комунікаційної компетентності є актуальною та важливою дидактичною проблемою, оскільки її вирішення сприяє якісній підготовці до життя у сучасному цифровому світі. Тому постає питання про системне та цілеспрямоване формування ІК-компетентності цієї категорії старшокласників.

Дослідження ключових аспектів формування ІК-компетентності осіб з порушеннями слуху та варіативність застосування ІКТ під час навчання цих учнів розглядали Г. Гордійчук, Т. Дегтяренко, Ю. Запорожченко, М. Кадемія, В. Лобода, С. Кирильчук, С. Нетьосов, І. Холковська, С. Чеб, В. Шевченко та інші автори. Ґрунтовно аналізують теоретичні основи проблеми педагогічних та організаційно-педагогічних умов в освітньому процесі О. Бражнич, Т. Вдовичин, В. Манько, О. Єжова, Н. Науменко, О. Пономаренко, О. Пюра, Б. Чижевський та ін. Вагомими для обґрунтування оптимальних організаційно-педагогічних умов формування ІК-компетентності старшокласників з порушеннями слуху є дослідження різних підходів до розуміння сутності та компонентного складу інформаційно-освітнього середовища закладу освіти (В. Биков, Р. Гуревич, Н. Морзе, Є. Полат, М. Жалдак, О. Овчарук, О. Товканець, О. Пінчук, І. Іванюк, О. Гриценчук, С. Трикоз та ін.).

Мета статті полягає у визначенні організаційно-педагогічних умов, що підвищують ефективність процесу формування ІК-компетентності учнів старших класів з порушеннями слуху.

На основі теоретико-методологічного аналізу літературних джерел ми визначили ІК-компетентність учнів 10-12 класів з порушеннями слуху як

здатність до ефективного і критичного використання інформаційно-комунікаційних технологій з метою забезпечення освітніх, особистісних та професійно зумовлених потреб на основі відповідних компетенцій, що охоплюють розвинену систему знань, навичок, відповідальності, мотивації та особистісних ціннісних орієнтирів.

Процес формування ІК-компетентності учнів старших класів з порушеннями слуху значною мірою залежить від освітнього середовища, в якому формується ця компетентність і конкретних умов, під впливом яких відбувається освітній процес. Тому для здійснення аналізу готовності учнів старших класів з порушеннями слуху до використання в освітньому процесі цифрових технологій вважаємо за необхідне визначити серед існуючих організаційно-педагогічних умов ті, які здатні забезпечити ефективний процес формування їх ІК-компетентності.

Актуальним для нашого дослідження та розв'язання досліджуваної проблеми є визначення самого поняття організаційно-педагогічні умови.

У Великому тлумачному словнику української мови термін «педагогічна умова» визначено як певну обставину чи обстановку, яка впливає (прискорює чи гальмує) на формування та розвиток педагогічних явищ, процесів, систем, якостей особистості [4, с. 97].

О. Пюра наголошує, що створення сприятливих педагогічних умов є надзвичайно важливим для організації освітнього процесу. Термін «педагогічні умови» він тлумачить, як «сукупність взаємопов'язаних і взаємообумовлених чинників, які забезпечують бажану його ефективність та сприяють досягненню зазначених цілей» [5, с. 172].

Дослідники також розглядають педагогічні умови як чинники, що впливають на процес досягнення мети, вони не можуть гарантувати отримання певного результату, однак збільшують імовірність його досягнення [7; 11; 12; 13; 14]. Водночас учені наголошують на тому, що педагогічні умови мають відповідати певним вимогам, до яких зараховують системність, структурність, зв'язки між елементами та врахування особливостей досліджуваного феномену [7, с. 198]. Ці вимоги до педагогічних умов будуть враховані нами під час добору організаційно-педагогічних умов формування інформаційно-комунікаційної компетентності учнів старших класів з порушеннями слуху.

Термін «організаційно-педагогічні умови», який ми використовуємо в дослідженні, інтегрує поняття «педагогічні умови» та організаційну складову. Включення організаційного аспекту зумовлено його важливістю для забезпечення ефективності процесу формування ІК-компетентності учнів старших класів з порушеннями слуху.

У психолого-педагогічних дослідженнях зустрічаються тлумачення терміну «організаційно-педагогічні умови». Так, О. Єжова під організаційно-педагогічними умовами розуміє «сукупність взаємопов'язаних обставин, які забезпечуються на управлінському рівні для досягнення запланованої мети й стосуються управління педагогами та їх професійною діяльністю, а також

учнями та їх діяльністю. Організаційно-педагогічні умови можуть стосуватися ресурсів, науково-методичного забезпечення та моніторингу здійснюваного педагогічного процесу» [13, с. 42].

На думку Б. Чижевського організаційно-педагогічні умови відображають «функціональну залежність суттєвих компонентів педагогічного явища від комплексу об'єктів (речей, їх станів, процесів, взаємодій) у різних проявах» [6, с. 82].

Тож використання у дослідженні терміну «організаційно-педагогічні умови» надає технологічності процесу формування ІК-компетентності учнів старших класів з порушеннями слуху.

У науковому доробку вчених щодо впровадження цифрових технологій у шкільну освіту обґрунтовано також таке поняття як «інформаційно-цифрове середовище закладу загальної середньої освіти (ЗЗСО)». Воно визначене як «системно організована сукупність інформаційно-ресурсного, техніко-технологічного, навчально-методичного, комунікаційно-діяльнісного забезпечення ЗЗСО, спрямованого на організацію взаємодії суб'єктів освітнього процесу і зовнішніх стейкхолдерів; на ефективне здійснення навчально-виховних впливів, на відповідність принципам інклюзивності та недискримінації, із врахуванням багатоманітності потреб і можливостей людини, що базується на використанні цифрових технологій» [2, с. 48].

Таким чином, стосовно нашого дослідження, організаційно-педагогічні умови формування ІК-компетентності старшокласників з порушеннями слуху визначимо як систему форм, методів, засобів і матеріальних умов, наявних у інформаційно-цифровому середовищі закладу загальної середньої освіти, що забезпечують цілеспрямоване і ефективне управління цим процесом з метою досягнення поставленої педагогічної мети.

На основі аналізу психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження, педагогічних спостережень та узагальнення наявного досвіду використання цифрових технологій в освітньому процесі встановлено, що ефективний вплив на процес формування ІК-компетентності учнів старших класів з порушеннями слуху забезпечуватимуть такі організаційно-педагогічні умови:

- сформованість мотивації до отримання знань про ІКТ і використання цифрових технологій у навчальній діяльності для особистісного і майбутнього професійного зростання;
- професійна компетентність вчителя з використання ІКТ;
- введення ІКТ в освітній процес учнів 10-12 класів з порушеннями слуху на різних етапах навчання та створення сприятливого інформаційно-цифрового середовища закладу загальної середньої освіти для розвитку пошуково-творчих здібностей з використання ІКТ;
- відповідність змісту освіти, дидактичного матеріалу вимогам, які висуваються до випускника закладу загальної середньої освіти;
- забезпечення необхідного рівня матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу та наявність необхідних засобів ІКТ з урахуванням

індивідуальних особливостей психофізичного розвитку та рівня розвитку слухової функції цих учнів;

– використання вчителем в освітньому процесі активних методів навчання, завдяки яким освітня діяльність набуває творчого характеру, формуються пізнавальний інтерес і креативне мислення старшокласників.

Першою організаційно-педагогічною умовою вважаємо надання позитивної мотивації учням старших класів з порушеннями слуху до отримання знань про ІКТ і використання цифрових технологій у навчальній діяльності для особистісного і майбутнього професійного зростання. Мотиваційна та емоційна складові, тобто ставлення учнів до певного виду діяльності, мають важливе значення в освітньому процесі. Тільки позитивне ставлення до використання ІКТ забезпечить відповідні умови для стійкого інтересу до набуття необхідних знань і навичок. Мотивація спонукає людину до дії, визначає її спрямованість, активність та стійкість у досягненні цілей або задоволенні потреб. Важливо щоб кожен учень уявляв мету своєї діяльності, необхідність і роль спеціальних знань про ІКТ та вмінь щодо оволодіння ІКТ технологіями для подальшого використання в навчанні та у самовдосконаленні.

Для учнів з порушеннями слуху вагомим чинником, що стимулює інтерес та мотивацію до використання ІКТ, є їх право на особисту самоорганізацію навчання у відповідності зі своїми цілями та особливими освітніми потребами. Сформованість мотиваційної сфери особистості учня забезпечує зацікавленість до вивчення навчального матеріалу, сприяє участі старшокласників з порушеннями слуху у виконанні спільних завдань з використанням ІКТ, набуттю необхідних компетентностей і формуванню позитивного ставлення до майбутньої професійної та трудової діяльності. Тож вважаємо, що мотиваційна умова є базовою у формуванні інформаційно-комунікаційної компетентності учнів старших класів з порушеннями слуху.

Процес формування ІК-компетентності є складним і багатоетапним, до якого повинен бути готовий як учень так і вчитель. Тому **ще однією важливою організаційно-педагогічною умовою** формування інформаційно-комунікаційної компетентності учнів старших класів з порушеннями слуху є професійні вміння педагога з використання ІКТ. Ця умова полягає у мотивації вчителя до здійснення професійної діяльності на основі ІКТ та підвищення його інформаційно-комунікаційної компетентності. Сьогодні інноваційний розвиток суспільства вимагає якнайширшого використання вчителем сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі. Вважаємо, що готовність учнів старших класів з порушеннями слуху до активного використання ІКТ формується під впливом діяльності вчителя, який є основним транслятором освітнього досвіду. Ефективна робота закладу загальної середньої освіти залежить від уміння організувати особливе освітнє інформаційне середовище, системного підходу вчителів до вирішення освітніх проблем, психологічного та корекційного супроводу учнів з особливими освітніми потребами, правильно підібраних

технологій навчання, зокрема й ІКТ, відповідно до потреб і можливостей цих учнів. Важливим є вміння вчителя доступно викладати учням навчальний матеріал із застосуванням технічних засобів навчання та ІКТ, використовувати інноваційні освітні технології, розробляти власні дидактичні матеріали на основі ІКТ.

Швидке оновлення цифрових технологій вимагає від вчителя постійного навчання для оволодіння новими комп'ютерними програмами, платформами і методиками, які допоможуть успішно здійснювати педагогічну діяльність у цифровому середовищі. Педагоги повинні навчитися створювати та використовувати мультимедійний та інтерактивний контент для забезпечення якісної освіти учнів з особливими освітніми потребами, а також бути спроможними надавати їм необхідну підтримку в освітньому процесі.

Необхідною організаційно-педагогічною умовою формування інформаційно-комунікаційної компетентності учнів старших класів з порушеннями слуху є відповідність змісту освіти, дидактичного матеріалу вимогам, які висуваються до випускника закладу загальної середньої освіти. Так, відповідно до Державного стандарту профільної освіти та навчальних програм вимоги до обов'язкових результатів навчання з інформатичної галузі передбачають, що учень 10-12 класу:

- знаходить, аналізує, перетворює, узагальнює, систематизує та подає дані, критично оцінює інформацію для розв'язання життєвих проблем;
- створює інформаційні продукти і програми для ефективного розв'язання задач/проблем, творчого самовираження індивідуально та у співпраці з іншими особами за допомогою цифрових пристроїв чи без них;
- усвідомлено використовує цифрові середовища для доступу до інформації, спілкування та співпраці як творець та (або) споживач, а також самостійно опановує нові технології;
- усвідомлює результати використання інформаційних технологій для себе, суспільства, навколишнього природного середовища, дотримується етичних, культурних і правових норм інформаційної взаємодії [3, с. 10].

У діючих програмах з інформатики представлено стандартний рівень, орієнтований на базове опанування ключових понять і вмінь, необхідних для повсякденного використання ІКТ, а також профільний рівень, спрямований на поглиблене вивчення та практичне застосування інформатики.

Важливою складовою змістового компоненту в контексті формування ІК-компетентності учнів старших класів з порушеннями слуху є підтримка інклюзивного навчання в закладі освіти, що базується на принципах недискримінації, врахуванні багатоманітності людини, ефективного залучення до освітнього процесу всіх його учасників. Одним із принципів інклюзивного навчання є те, що діти з особливими освітніми потребами повинні мати доступ до навчання у звичайних освітніх установах, а заклади освіти зобов'язані створити умови навчання, що забезпечують потреби цих учнів. Це означає, що інформаційно-цифрове середовище закладу загальної середньої освіти повинно містити ресурси для педагогів та учнів з особливими освітніми

потребами, враховувати ці особливості та важливість підтримки цієї категорії учнів.

Під час взаємодії з цифровими продуктами ефективними виявляються для учнів з порушеннями слуху такі цифрові технології, як мультимедійні навчальні презентації, навчальні програми, що стимулюють наочно-образне мислення й формують повноцінні наочні уявлення засобами анімаційної графіки, сприяють розвитку пізнавальної активності, формуванню пошукової діяльності, вихованню впевненості у власних силах [8].

Вирішальне значення для реалізації вимог Державного стандарту, які висувуються до випускників, має науково-методичне забезпечення організації інклюзивного навчання учнів старших класів з порушеннями слуху та, змістовне наповнення вебресурсів закладу загальної середньої освіти, методичні рекомендації щодо створення психолого-педагогічних умов роботи педагогічного колективу, учнів і батьків під час організації такого навчання. До таких ресурсів належать зокрема типові освітні програми, навчальні програми, модельні навчальні програми, навчальні програми курсів за вибором та факультативів для закладів загальної середньої освіти, спрямовані на реалізацію та отримання знань і соціального досвіду учнями.

Таким чином, змістове наповнення інформаційно-цифрового середовища закладу загальної середньої освіти має відповідати віковим особливостям учнів, враховувати особливості їх психофізичного розвитку, особливі освітні потреби і забезпечувати ці потреби в межах державного стандарту освіти.

Ще однією **ключовою організаційно-педагогічною умовою** формування інформаційно-комунікаційної компетентності учнів старших класів з порушеннями слуху вважаємо підтримку необхідного рівня матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу, наявність сучасних цифрових засобів освіти, якісного інтернет-зв'язку, який надає можливість використання в освітньому процесі онлайн-технологій.

Щодо цифрових засобів освіти, то це різноманітні інструменти та ресурси, які використовуються для підтримки навчального процесу, зокрема: засоби ІКТ (ноутбуки, нетбуки, планшети, смартфони, портативні ПК тощо); мультимедійні засоби (відео, аудіо, ілюстрації, інфографіки, схеми, таблиці); електронні підручники та навчальні посібники, мультимедійні ресурси (відео, аудіо, зображення); інтерактивні платформи, електронні ресурси для пошуку інформації та здійснення комунікації (електронні бібліотеки, репозиторії, бази даних).

Онлайн-технології – це технології, які використовуються для передачі інформації та взаємодії через Інтернет. До них відносяться: платформи для онлайн-навчання (Moodle, Google Classroom); віртуальні навчальні середовища (навчальні вебсайти, онлайншколи, онлайн-курси та вебінари); програми і застосунки (програми для роботи з текстом, презентаціями, графічними зображеннями, а також застосунки, які спрямовані на удосконалення умінь використовувати цифрові технології); електронна пошта; месенджери (Viber, Telegram, Skype); соціальні мережі (Facebook, Instagram, X

(Twitter), блоги, форуми, електронні журнали, чатботи (ресурси, які дають змогу створювати власні сторінки, колонки, блоги, журнали тощо).

Представлені вище цифрові засоби освіти і онлайн технології є ефективним елементом управління пізнавальною діяльністю старшокласників на різних етапах уроку: під час вивчення нового матеріалу, як елемент активізації пізнавальної активності учнів; під час пояснення нового матеріалу, як складова формування нових знань; під час закріплення вивченого матеріалу та узагальнення знань, як елемент повторення вивченого; для перевірки та оцінювання знань.

Варто наголосити, що забезпечення освітнього процесу необхідними засобами ІКТ для якісної освіти учнів з порушеннями слуху, передбачає обов'язкове врахування їх індивідуальних особливостей психофізичного розвитку. Це є ще однією важливою організаційно-педагогічною умовою формування інформаційно-комунікаційної компетентності цих учнів.

Учні з порушеннями слуху можуть мати різні освітні потреби в залежності від рівня розвитку слухового сприймання і мовлення, зокрема дехто з них потребує звукопідсилюючого обладнання, або наочності та опори на артикуляційні образи, наявності субтитрів, або ж перетворення аудіо інформації у текстову. У закладі освіти для цих учнів має бути забезпечено слухову доступність, тобто створено оптимальні умови для слухового сприймання (якісний звук в приміщенні та інтернет-зв'язок, відсутність сторонніх шумів, нормальний темп і гучність мовлення вчителя, чіткі інструкції, субтитри, які полегшать сприймання матеріалу для всіх учнів). Значно покращить освітній процес учнів з порушеннями слуху широке застосування наочності, яка є адаптованою до умов сприймання, та максимальної візуалізації навчального матеріалу (добір цікавих навчальних і дидактичних посібників, роздаткових, оціночних і тестових матеріалів, онлайн-ресурсів та ін.) [9, с. 7-18].

Сучасні електронні засоби та програмне забезпечення є також важливим фактором збагачення системи методів та прийомів навчально-корекційної роботи для учнів з порушеннями слуху. Тож використання ІКТ у роботі з учнями, які мають порушення слуху, повинно передбачати наявність засобів технічного забезпечення організації навчально-коригуючого середовища. Серед обладнання, яке доречно спрямовувати на досягнення позитивних результатів в спеціальній освіті, інклюзивному навчанні, вчені виділяють індивідуальні слухові апарати або імпланти; додаткове звукопідсилення у класі (індукційне, інфрачервоне, ФМ-системи), слухомовні тренажери [9, с. 7].

Наступною **організаційно-педагогічною умовою**, яка, на нашу думку, сприятиме формуванню ІК-компетентності учнів старших класів з порушеннями слуху, є використання в освітньому процесі активних методів навчання, завдяки яким навчальна діяльність набуває творчого характеру, формуються пізнавальний інтерес і креативне мислення цієї категорії учнів. Активні методи навчання сприяють процесові пізнання, що наближається до пошукової дослідницької діяльності, формують вміння діяти спонтанно та

невимушено залежно від ситуації, брати на себе відповідальність за ухвалені рішення [10].

Зазначені методи навчання можуть бути використані на різних етапах освітнього процесу, зокрема на етапі первинного оволодіння знаннями з інформатики, коли доцільними є проблемна лекція вчителя, евристична бесіда, навчальна дискусія тощо; на етапі контролю знань, умінь та навичок, у ході якого вдаються до колективної розумової діяльності, тестування тощо; на етапі формування умінь та навичок на основі знань і розвитку творчих здібностей (підготовка мультимедійних презентацій на актуальну тему, слайдового супроводу доповідей тощо).

Таким чином, ставлячи за мету формування інформаційно-комунікаційної компетентності учнів 10-12 класу з порушеннями слуху, варто враховувати певні організаційно-педагогічні умови створення сприятливого інформаційно-цифрового середовища закладу загальної середньої освіти, зокрема, відповідне навчально-методичне забезпечення, необхідність розроблення інноваційних методик використання ІКТ для цієї категорії учнів, добір спеціальних засобів ІКТ, форм і методів навчання, потреби й інтереси цих учнів, рівень їхньої підготовки і мотивації, рівень ІК-компетентності вчителя, а також можливості освітнього середовища та матеріально-технічного оснащення освітнього процесу необхідними засобами ІКТ, навчальними комп'ютерними комплексами, якісним інтернет-зв'язком і можливістю доступу закладів освіти до світових інформаційних ресурсів.

Реалізація запропонованих організаційно-педагогічних умов формування ІК-компетентності учнів старших класів з порушеннями слуху сприятиме адаптуванню освітнього процесу до потреб учнів з порушеннями слуху, розвитку інноваційної спрямованості їх навчання, створенню емоційно позитивної атмосфери в колективі, налаштуванню на творче використання нововведень, а також формуванню таких важливих якостей особистості, як наполегливість, цілеспрямованість, творча активність, самостійність, відповідальність і критичне мислення.

Перспективи подальшого дослідження вбачаємо в розробленні дієвої методики реалізації організаційно-педагогічних умов для формування ІК-компетентності учнів старших класів з порушеннями слуху.

Використана література:

1. Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи / В. Г. Кремень та ін. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2022. Т. 4, № 2. С. 1-49. URL : <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4223>.
2. Овчарук О. В., Товканець О. С., Пінчук О. П., Іванюк І. В., Гриценчук О. О., Трикоз С. В. Організаційно-педагогічні умови використання інформаційно-цифрового середовища закладу загальної середньої освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2023, Том 95, № 3. DOI: 10.33407/itlt.v95i3.5186.
3. Про затвердження Державного стандарту профільної середньої освіти. Постанова Кабінету Міністрів України 25 липня 2024 р. № 851. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-%D0%BF#Text>.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. 1736 с.

5. Пюра О. С. Педагогічні умови формування комунікативних умінь і навичок майбутніх педагогів. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»*: наук.-теорет. зб. Педагогіка. Психологія. Філософія. Переяслав-Хмельницький, 2011. Вип. 22. С. 171-174.
6. Чижевський Б. Г. Організаційно-педагогічні умови становлення ліцеїв в Україні. Київ : Інститут педагогіки АПН України, 1996. 249 с.
7. Пономаренко О. В. Організаційно-педагогічні умови в контексті дослідження професійної освіти майбутніх магістрів психології. *Педагогіка формування творчої особистості в вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 70, Т. 3. С. 197-200. URL : http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2020/70/part_3/38.pdf.
8. Вербицька І. ІКТ як педагогічна технологія інклюзивного навчання. *Психологічний супровід учасників освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти*. Конференція [Електронний ресурс]. 2018. URL : http://dpsz2018.blogspot.com/2018/11/blog-post25_18.html.
9. Навчання дітей із порушеннями слуху : навчально-методичний посібник / С. В. Кульбіда та ін. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 216 с. URL : <https://surl.li/ngvcfc>.
10. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : навч. посібник. К. : А.С.К., 2004. 192 с.
11. Вдовичин Т. Я. Обґрунтування організаційно-педагогічних умов для забезпечення навчального процесу майбутніх фахівців у педагогічному університеті. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. С. 225-229. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/1135>.
12. Бражнич О. Г. Педагогічні умови диференційованого навчання учнів загальноосвітньої школи : дис. ... канд. пед. наук. Кривий Ріг, 2001. 238 с.
13. Єжова О. О. Сутність організаційно-педагогічних умов педагогічного процесу. *Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Психолого-педагогічні науки*. 2014. № 3. С. 39-43. URL : <https://core.ac.uk/download/pdf/32308608.pdf>.
14. Науменко Н. О. Організаційно-педагогічні умови створення інтегрованого інформаційно-освітнього середовища у закладі вищої освіти. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2024. Вип. 72. С. 133-143. URL : <https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/view/5643/5071>.

References:

1. Naukovo-metodychne zabezpechennia tsyfrovizatsii osvity Ukrainy: stan, problemy, perspektyvy [Scientific and methodological support for the digitalization of education in Ukraine: status, problems, prospects] / V. H. Kremen ta in. *Visnyk Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy*. 2022. Т. 4, № 2. С. 1-49. URL : <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4223> [in Ukrainian].
2. Ovcharuk O. V., Tovkanets O. S., Pinchuk O. P., Ivaniuk I. V., Hrytsenchuk O. O., Trykoz S. V. (2023). Orhanizatsiino-pedahohichni umovy vykorystannia informatsiino-tsyfrovoho seredovyschcha zakladu zahalnoi serednoi osvity [Organizational and pedagogical conditions for using the information and digital environment of a general secondary education institution]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia*. 2023. Tom 95. № 3. DOI: 10.33407/itlt.v95i3.5186 [in Ukrainian].
3. Pro zatverdzhennia Derzhavnoho standartu profilnoi serednoi osvity. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy 25 lypnia 2024 r. [On approval of the State Standard of Specialized Secondary Education. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of July 25, 2024]. № 851. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-%D0%BF#Text>.
4. Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy [Large Explanatory Dictionary of the Modern Ukrainian Language] / uklad. i holov. red. V. T. Busel. K. ; Irpin : VTF «Perun», 2009. 1736 с. [in Ukrainian].
5. Piura O. S. (2011). Pedahohichni umovy formuvannia komunikativnykh umin i navychok maibutnikh pedahohiv [Pedagogical conditions for the formation of communicative skills and abilities of future teachers]. *Humanitarnyi visnyk DVNZ «Pereiaslav-Khmelnytskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni Hryhoriia Skovorody»* : nauk.-teoret. zb. Pedahohika. Psykholohiia. Filosofiia. Pereiaslav-Khmelnytskyi. Vyp. 22. S. 171-174 [in Ukrainian].
6. Chyzhevskiy B. H. (1996). Orhanizatsiino-pedahohichni umovy stanovlennia litseiv v Ukraini [Organizational and pedagogical conditions for the formation of lyceums in Ukraine]. K. : Instytut pedahohiky APN Ukrainy. 249 s. [in Ukrainian].

7. Ponomarenko O. V. (2020). Orhanizatsiino-pedahohichni umovy v konteksti doslidzhennia profesiinoi osvity maibutnikh mahistriv psykholohii [Organizational and pedagogical conditions in the context of research on professional education of future masters of psychology]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. № 70. T. 3. S. 197-200. URL : http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2020/70/part_3/38.pdf [in Ukrainian].
8. Verbytska I. (2018). IKT yak pedahohichna tekhnolohiia inkluzyvnogo navchannia, vystup na Konf [ICT as a pedagogical technology for inclusive learning]. *Psykhologichnyi suprovid uchasnykiv osvitnoho protsesu v umovakh inkluzyvnoi osvity*. [Elektronnyi resurs]. URL : http://dpsz2018.blogspot.com/2018/11/blog-post25_18.html [in Ukrainian].
9. Navchannia ditei iz porushenniamy slukhu : navchalno-metodychnyi posibnyk [Teaching children with hearing impairments: a teaching and methodological manual] / S. V. Kulbida ta in. Kharkiv : Vyd-vo «Ranok», 2019. 216 s. URL : <https://surl.li/ngvfcf> [in Ukrainian].
10. Pometun O. I., Pyrozhenko L. V. (2004). Suchasnyi urok. Interaktyvni tekhnolohii navchannia : navch. posibnyk [Modern lesson. Interactive learning technologies: teaching manual]. K. : A.S.K. 192 s. [in Ukrainian].
11. Vdovychyn T. Ia. Obruntuvannia orhanizatsiino-pedahohichnykh umov dlia zabezpechennia navchalnoho protsesu maibutnikh fakhivtsiv u pedahohichnomu universyteti [Substantiation of organizational and pedagogical conditions for ensuring the educational process of future specialists at a pedagogical university]. *Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy*. S. 225-229. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/1135> [in Ukrainian].
12. Brazhnykh O. H. (2001). Pedahohichni umovy dyferentsiiovanoho navchannia uchniv zahalnoosvitnoi shkoly [Pedagogical conditions for differentiated learning of secondary school students] : dys. ... kand. ped. nauk. Kryvyi Rih. 238 s. [in Ukrainian].
13. Yezhova O. O. (2014). Sutnist orhanizatsiino-pedahohichnykh umov pedahohichnoho protsesu [The essence of organizational and pedagogical conditions of the pedagogical process]. *Naukovi zapysky [Nizhynskoho derzhavnoho universytetu im. Mykoly Hoholia]*. Psykhologo-pedahohichni nauky. № 3. S. 39-43. URL : <https://core.ac.uk/download/pdf/32308608.pdf> [in Ukrainian].
14. Naumenko N. O. (2024). Orhanizatsiino-pedahohichni umovy stvorennia intehrovanoho informatsiino-osvitnoho seredovyscha u zakladi vyshchoi osvity [Organizational and pedagogical conditions for creating an integrated information and educational environment in a higher education institution]. *Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy*. Vyp. 72. S. 133-143. URL : <https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/view/5643/5071> [in Ukrainian].

B. KULISH. Organisational and pedagogical conditions for the development of information and communication competence in senior school pupils with hearing impairments.

The article is devoted to solving the scientific problem of forming information and communication competence (hereinafter referred to as IC competence) in senior high school students with hearing impairments. The organisational and pedagogical conditions for forming IC competence in senior high school students with hearing impairments have been identified and theoretically substantiated. It has been established that the formation of IC competence in this category of students depends on the educational environment in which this competence is formed and the specific conditions under which the educational process takes place. The organisational and pedagogical conditions that, in our opinion, contribute to the optimisation of the educational process of senior high school students with hearing impairments and are aimed at coordinating, regulating and ensuring control over the process of developing their ICT competence have been substantiated. It has been proven that the formation of ICT competence in senior high school students with hearing impairments depends on a number of organisational and pedagogical conditions of the educational information and digital environment of a general secondary education institution, in particular, the formation of students' motivation to use information and communication technologies (hereinafter referred to as ICT), the level of ICT competence of the teacher, teaching and methodological support, the selection of special ICT tools, forms and methods of teaching senior pupils with hearing impairments, and the material and technical equipment of the educational process with modern ICT tools.

The implementation of the proposed organisational and pedagogical conditions for the formation of ICT competence in senior high school students with hearing impairments will contribute to the adaptation of the educational

Keywords: *education of children with hearing impairments, information and communication competence, organisational and pedagogical conditions, senior school pupils with hearing impairments, educational process, educational content, digital technologies, inclusive education, quality of education.*

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-164.2025.13>

УДК 378.3:796.011.3:004

Лещенко Г. А.

ВПЛИВ СУЧАСНИХ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РУХОВУ АКТИВНІСТЬ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

У статті розглянуто проблему застосування сучасних цифрових технологій та гаджетів для моніторингу фізичної активності у фізичному вихованні студентської молоді. Обґрунтовано актуальність теми у контексті глобальних викликів, зокрема зростання рівня гіподинамії, цифровізації суспільства та потреби в модернізації підходів до організації занять. Проведено аналіз останніх досліджень вітчизняних і зарубіжних учених, які доводять позитивний вплив фітнес-трекерів, смарт-годинників і мобільних застосунків на рівень рухової активності, мотивацію та самоконтроль користувачів. Окремо підкреслено освітній та соціальний потенціал цифрових технологій, що сприяють індивідуалізації занять, формуванню звички до фізичних вправ і популяризації здорового способу життя.

У межах експерименту за участю 30 студентів закладів вищої освіти віком 18-21 років, розподілених на контрольну й експериментальну групи, досліджено вплив носимих пристроїв на результати тренувань. Протягом тримісячного періоду виявлено статистично достовірне підвищення кількості й тривалості занять у студентів експериментальної групи, а також покращення кардіореспіраторної витривалості, якості сну та показників рухової активності ($p < 0,05$). Аналіз щоденників та інтерв'ю показав, що основними чинниками зростання мотивації стали регулярний зворотний зв'язок, соціальні функції застосунків та візуалізація прогресу. Встановлено, що найбільш ефективними в поєднанні мотиваційного й результативного аспектів є смарт-годинники та фітнес-браслети, тоді як спеціалізовані сенсори й мобільні додатки виконують допоміжну роль.

Узагальнено, що цифрові технології у сфері фізичної культури й спорту є вагомим чинником підвищення ефективності тренувального процесу та формування стійких здоров'язберезувальних практик серед студентської молоді. Обмеженням дослідження визначено невелику вибірку та суб'єктивність самозвітів. Перспективи подальших робіт полягають у залученні ширшої аудиторії, використанні лабораторних методів контролю та вивченні довготривалих ефектів застосування фітнес-гаджетів.

Ключові слова: *фізична активність, фітнес-гаджети, смарт-годинники, моніторинг, мотивація, тренування, цифрові технології.*

У сучасному світі, який характеризується швидкими технологічними змінами та глобальною цифровізацією, інноваційні рішення дедалі більше інтегруються у всі сфери людської діяльності. Фізична культура і спорт не є